

**Szanowni Państwo
Redaktorzy Naczeln
Dzienników, Czasopism
i Mediów Elektronicznych**

Uprzejmie informujemy, że w dniu 12 lipca br. w Delegaturze LUW w Zamościu odbyła się konferencja prasowa zorganizowana przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość. W konferencji udział wzięli: Sławomir Zawisłak – poseł na Sejm RP, prezes ŚZŻAK Okręg Zamość, Andrzej Skiba – skarbnik ŚZŻAK Okręg Zamość, prezes Koła Rejonowego w Szczepieszynie, Andrzej Tittenbrun – dyrektor Roztoczańskiego Parku Narodowego, dr Janusz Kłapeć - pracownik IPN w Lublinie, Dariusz Górny - regionalista, pomysłodawca, współorganizator oraz prelegent wielu przedsięwzięć upamiętniających dra Zygmunta Klukowskiego, Małgorzata Piłat - prezes fundacji Szczepieszyn Kultur, Wojciech Świergoń – były Dyrektor Miejskiego Domu Kultury w Szczepieszynie.

Podczas konferencji przekazano do wiadomości publicznej informację na temat organizowanych po raz kolejny przez ŚZŻAK Okręg Zamość uroczystości obchodów wkroczenia do Szczepieszyna oddziału Armii Krajowej dowodzonego przez por. Tadeusza Kuncewicza ps. „Podkowa”, które w tym roku odbędą się 22 lipca (niedziela) w Szczepieszynie – plakat z programem ww. uroczystości przesyłamy w załączeniu.

Jednocześnie, w związku z powyższym zwracamy się z prośbą o przekazanie do publicznej wiadomości ww. informacji wraz z zaproszeniem na uroczystości 74. rocznicy wkroczenia do Szczepieszyna oddziału dowodzonego przez Tadeusza Kuncewicza ps. „Podkowa”.

Obecnych na konferencji powitał Andrzej Skiba, który poinformował, że ww. uroczystości organizowane przy wsparciu współorganizatorów: Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja w Szczepieszynie, 3. Zamojskiego Batalionu Zmechanizowanego, Roztoczańskiego Parku Narodowego oraz instytucji pozarządowym w tym, m.in. fundacji Szczepieszyn Kultur, odbędą się już po raz piąty.

Podniósł, że tegoroczne uroczystości przyjmą szczególny charakter, z uwagi na przyjazd do Szczepieszyna wnuka dra Zygmunta Klukowskiego, Andrew Klukowskiego, który wraz z siostrą Helen Klukowski-May wyrazili zgodę na wznowienie, wydanie przez ŚZŻAK O/Z, fundację Szczepieszyn Kultur oraz RPN *Materiałów do dziejów Zamojszczyzny w latach wojny 1939-1944*. Zbiór ten, w latach 1945-1947, zebrał, opracował i wydał dr Zygmunt Klukowski. Na ww. „Materiały” składają się ***Terror niemiecki na Zamojszczyźnie 1939-1944 – Zamość 1945, Zamojszczyzna w walce z Niemcami 1939-1944 – Zamość 1946, Niemcy i Zamojszczyzna 1939-1944 – Zamość 1946 oraz Dywersja na Zamojszczyźnie 1939-1944 – Zamość 1947***. Publikacja ta stanowi bardzo cenny zbiór relacji, wspomnień i fragmentów pamiętników świadków historii z okresu niemieckiej okupacji Zamojszczyzny.

Będzie to pierwsze, od czasu jedyne powojenne wydanie, wznowienie kompletnej tekstowo, 4-tomowej pozycji.

A. Skiba poinformował, że książki zostaną wydane staraniem współpracujących ze sobą organizacji oraz instytucji: Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość, Roztoczańskiego Parku Narodowego, fundacji Szczebrzeszyn Kultur. Dedykację do nich napisał wnuk doktora, Andrew Klukowski, i mamy nadzieję, że zostaną one przekazane i podpisane przez niego w trakcie organizowanych uroczystości w Szczebrzeszynie.

Z kolei Małgorzata Piłat, prezes fundacji Szczebrzeszyn Kultur poinformowała, że jest dla niej zaszczytem współorganizacja ww. uroczystości, która już na trwale wpisała się do kalendarza imprez organizowanych w mieście posiadającym tak duże tradycje historyczne i kulturalne. Przypomniła, że uroczystość ta posiada nie tylko walor historyczny oraz edukacyjny, ale przede wszystkim patriotyczny, i doskonale wpisuje się w obchodzony w tym roku jubileusz 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości; umożliwi także przywołanie emocji towarzyszących mieszkańcom miasteczka w momencie wyzwolenia spod okupacji niemieckiej, utrwalając wydarzenia historyczne w pamięci społeczności lokalnej i inspirując do refleksji nad ceną wolności. Ww. wyraziła także radość z faktu, że w tym roku uroczystość przyjmie szczególny charakter w związku z przyjazdem Andrew (przyleci do Szczebrzeszyna aż z Tajlandii), wnuka dra Zygmunta Klukowskiego.

Wskazała, że *Materiały do dziejów Zamojszczyzny w latach wojny 1939 – 1944*, pod red. dra Zygmunta Klukowskiego, to przykład literatury faktu z ubiegłego stulecia, ukazujące egzystencję mieszkańców Szczebrzeszyna i Zamojszczyzny w czasie dotkliwej próby dziejowej, jaką była II wojna światowa. Dodała, że na kartach tego dzieła tworzy się opis życia w świecie terroru przeplatany przykładami patriotyzmu i heroizmu Polaków.

W podobnym tonie wypowiedział się współpracujący z organizatorami uroczystości, reprezentujący mieszkańców Szczebrzeszyna W. Świergoń, którego społeczne zaangażowanie się w ten projekt będzie można docenić podczas niedzielnych uroczystości.

Dyrektor Roztoczańskiego Parku Narodowego Andrzej Tittenbrun podkreślił duże znaczenie organizowanej uroczystości dla krzewienia postaw patriotycznych młodego pokolenia Polek i Polaków. Stwierdził też, że leśnicy polscy zawsze wspierali i będą wspierać tak ważne patriotyczne uroczystości. Zauważając wielki wysiłek zbrojny żołnierzy AK na rzecz odzyskania Niepodległości Ojczyzny przypomniał, że wiele bitew stoczyli oni na terenie obecnego RPN. Jak zauważył jego instytucja wspierała już wiele publikacji, które przywołują także historię naszego regionu.

Dariusz Górny poinformował o podejmowanych przez siebie działaniach społecznych mających na celu upamiętnienie dra Zygmunta Klukowskiego, jakimi były, m.in. spotkania (wieczornice poświęcone doktorowi w 2013 i 2017 r., zorganizowane w Miejskim Domu Kultury w Szczebrzeszynie), pogadanka w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Szczebrzeszynie, konferencja popularnonaukowa z okazji 95. rocznicy przybycia doktora do Szczebrzeszyna oraz 55. rocznicy jego śmierci (2014r.), wykłady dla uczniów i mieszkańców Tomaszowa Lubelskiego (Miejska Biblioteka Publiczna w Tomaszowie Lubelskim, 2016r.), dwie gry miejskie śladami doktora w Szczebrzeszynie (2017r.), a w końcu tomik *Do Zygmunta Klukowskiego* (2017). Dariusz Górny przypomniał też, że w 2017 r. wygłosił prelekcję przed projekcją filmu autorstwa Adama W. Kulika *Na krawędzi życia* w ramach festiwalu *Stolica Języka Polskiego. Szczebrzeszyn*.

Wskazał również, że już od 2014r. prowadzi korespondencję z Andrew Klukowskim, wnukiem dra Zygmunta Klukowskiego (który w 2015 r. udzielił ww. także wywiadu). Zaznaczył, że już w styczniu 2018 r., kiedy Andrew Klukowski poinformował go, że zamierza przylecieć do Niemiec na spotkanie promocyjne „Dzienników” jego dziadka przetłumaczonych na j. niemiecki, wystosował do niego zaproszenie do odwiedzenia Polski i Zamojszczyzny. Z uwagi na problemy zdrowotne, Andrew Klukowski nie mógł wówczas przybyć do naszego kraju.

Dariusz Górny poinformował, że Andrew Klukowski w 1991 r., razem z ojcem i matką, przyjechał do Polski. W czasie pobytu odwiedzili, m.in. Lublin, Szczebrzeszyn, Kraków. Rodzina Klukowskich przyjechała wówczas do rodzinnego kraju, aby odnaleźć „Dzienniki” doktora z okresu po II wojnie światowej. Po miesiącu z rodziną Klukowskich skontaktowała się pani, która przekazała im „Dzienniki” dra Z. Klukowskiego. W Krakowie w czasie wchodzenia na Wieżę Zygmuntowską na Wawelu Jerzy Klukowski doznał zawału serca i po czterech dniach zmarł. Andrew razem z siostrą Helen wypełnili niepisany testament pamięci o doktorze, swojego ojca Jerzego. Wydali w USA następujące książki: *Diary from the Years of Occupation 1939-44*, *Red Shadow: A Physician's Memoir of the Soviet Occupation of Eastern Poland, 1944-1956* (napisane na podstawie „Dzienników” dra Zygmunta Klukowskiego) oraz opublikowali rodzinną sagę (*Dangerous Journey to Freedom*) o determinacji w dążeniu do godnego życia w wolnym kraju, jakimi dla Jerzego i jego żony Wandy (z domu Juszkiewicz) okazały się Stany Zjednoczone. Andrew Klukowski kształcił się, m.in. w Sierra College, California State University (Sacramento), Webster University (St. Louis). Przez wiele lat pracował jako nauczyciel akademicki, wykładając na Webster University Thailand socjologię, język angielski i amerykański oraz literaturę tych krajów. Obecnie mieszka w Hua Hin, w Tajlandii.

Dr Janusz Kłapeć, pracownik Instytutu Pamięci Narodowej przypomniał postać dra Zygmunta Klukowskiego. Podniósł znaczenie doktora dla życia społeczno-kulturalnego Szczebrzeszyna i Zamojszczyzny. Zwrócił przy tym szczególną uwagę na jego rolę kronikarza i dokumentalisty terroru niemieckiego na Zamojszczyźnie w czasie II wojny światowej. Podkreślił przy tym fakt działalności doktora Zygmunta Klukowskiego w ramach Armii Krajowej oraz późniejsze tego konsekwencje, jakimi stały się kilkakrotnie aresztowania, przesłuchania i pobyt w więzieniach. Przedstawił także genezę powstania zbioru *Materiałów do dziejów Zamojszczyzny w latach wojny 1939-1944*, jego strukturę oraz znaczenie dla pamięci o tragicznych latach II wojny światowej.

Na zakończenie konferencji głos zabrał poseł S. Zawiślak, który podkreślił wyjątkowość tegorocznych uroczystości w Szczebrzeszynie. Dzięki nim jak co roku przywołamy bohaterskie czyny wybitnego dowódcy AK, por. T. Kuncewicza ps. Podkowa i jego żołnierzy a także postać dra Zygmunta Klukowskiego, jego niewątpliwe zasługi dla Ojczyzny, mieszkańców regionu oraz jego ważny dorobek pisarski.

Jak podkreślił cieszy go bardzo, że udało się - mimo dużego wysiłku finansowego - doprowadzić do wydania tak cennej publikacji. Ważne jest też, że dzięki podjętej przez wydawców decyzji dzieło dr. Z. Klukowskiego będzie bezpłatnie przekazane mieszkańcom regionu (część także podczas niedzielnych uroczystości) oraz zainteresowanym instytucjom. Mimo druku znacznej ilości książek prosimy o zgłaszanie się do siedziby SZŻAK Okręg Zamość (kontakt www.akzamosc.pl) wszystkich zainteresowanych pozyskaniem książki, przedstawicieli instytucji, szczególnie bibliotek z naszego regionu.

Zauważył, że od 5 lat ŚZŻAK O/Z organizuje wspomniane uroczystości własnym staraniem niestety bez wsparcia finansowego samorządu. Dlatego złożył serdeczne podziękowanie dla Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, który docenił przygotowany przez ŚZŻAK Okręg Zamość wniosek i także w tym roku dofinansował zadanie publiczne pn. Uroczystości patriotyczne obchodów 74 rocznicy wkroczenia do Szczebrzeszyna Oddziału Armii Krajowej dowodzonego przez Tadeusza Kuncewicza ps. „Podkowa”. Dodatkowo projekt ten uzyskał zgodę na posługiwanie się identyfikacją wizualną Programu Wieloletniego „Niepodległa”, którego koordynatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Równie serdecznie podziękował wszystkim współorganizatorom za wielkie wsparcie dla organizowanej wspólnie uroczystości, która przypomina tragizm II wojny światowej oraz godną postawę naszych przodków, którzy w tym trudnym czasie mieli wielką wolę i siłę by z hasłem „Bóg, Honor, Ojczyzna” walczyć o wolność Ojczyzny, w obronie współbraci.

Prezes S. Zawiślak w imieniu organizatorów zaprosił wszystkich mieszkańców regionu na uroczystości 22 lipca podczas, których po mszy świętej, ceremoniale wojskowym będą ww. atrakcje także pokaz sprzętu wojskowego, rekonstrukcja historyczna, poczęstunek w postaci wojskowej grochówki.

W związku z powyższym zwracamy się do Państwa z prośbą o przekazanie do publicznej wiadomości ww. informacji wraz z zaproszeniem na uroczystości 74. rocznicy wkroczenia do Szczebrzeszyna oddziału dowodzonego przez por. Tadeusza Kuncewicza ps. Podkowa.

Serdecznie zapraszamy.

Z poważaniem

**Sekretariat Światowego
Związku Żołnierzy
Armii Krajowej Okręg Zamość**